

Висока орбіта генерального конструктора

*З нагоди 90-річчя від дня народження
академіка Володимира УТКІНА*

Водночас ділова й урочиста атмосфера панувала на розширеному засіданні координаційної ради з організації спільних робіт Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» ім. М. К. Янгеля» і наукових установ Національної академії наук України. Генеральну угоду про співпрацю в галузі створення ракетно-космічної техніки було підписано в 2012 році. Учасники зібрання підсумували попередні результати та прийняли план спільної науково-дослідної діяльності на 2014 рік. Потім розпочалася урочиста частина засідання, присвячена 90-річчю від дня народження званого генерального конструктора КБ «Південне» двічі Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської та державних премій академіка Володимира Уткіна.

У вітальному слові президент Національної академії наук України академік Борис Патон зазначив, що з ім'ям цього видатного вченого й талановитого конструктора пов'язані найвизначніші досягнення вітчизняної ракетобудівної та космічної галузі. Свій творчий шлях В. Уткін розпочав на посаді інженера КБ на «Південному машинобудівному заводі», беручи участь у створенні перших ракет-носіїв оборонного призначення. Завдяки надзвичайним організаторським здібностям і таланту конструктора він за короткий час був призначений першим заступником головного конструктора, а потім і генеральним конструктором КБ «Південне».

– Володимир Федорович став гідним послідовником академіка Янгеля, – каже Б. Патон. – Під його керівництвом було розвинуто та втілено в реальних конструкціях ідеї Михайла Кузьмовича, створено нові зразки ракет-носіїв і космічних апаратів. Це ракетні комплекси «Циклон» і «Зеніт», міжконтинентальна балістична ракета SS-18, широко відома під назвою «Сатана», твердопаливна балістична ракета SS-24 («Скальпель») шахтного та залізничного базування, система «мінOMETний старт» із транспортного контейнера та бойовий залізничний ракетний комплекс, інші космічні апарати оборонного й цивільного призначення, що не мають аналогів у світі. Саме сьогодні завдяки засобам масової інформації не лише колеги та соратники Володимира Федоровича, а й громадяни різних країн світу розуміють його неоці-

нений вклад у збереження миру на нашій планеті завдяки забезпеченню паритету в гонці озброєнь.

За словами Бориса Євгеновича, вчені пишуться тим, що деякі академічні інститути брали участь у створенні згаданого бойового залізничного ракетного комплексу, якого немає в американців. І сам академік В. Уткін глибоко усвідомлював необхідність тісного зв'язку ракетно-космічної галузі з фундаментальною академічною наукою й багато зробив для розвитку науково-технічної діяльності в Україні.

– Завдяки доробкам Володимира Федоровича, розвинутим у подальшому його однодумцями, учнями та послідовниками, Україна гідно представлена серед космічних

держав світу, бере активну участь у спільних міжнародних проектах із виведення космічних апаратів на навколосезну орбіту, – резюмував президент НАН України.

Генеральний конструктор – генеральний директор КБ «Південне» ім. М. К. Янгеля» Олександр Дегтярев нагадав про давні традиції тісної співпраці з академією. А визначний внесок у зміцнення фундаменту, на якому розвиваються відносини між установами, був зроблений саме академіком В. Уткіним. Розвиваючи тезу Б. Патона про забезпечення миру завдяки досягненню паритету в гонці озброєнь, Олександр Вікторович підкреслив, що ракети, створені під

керівництвом В. Уткіна, становили основу Ракетних військ стратегічного призначення Радянського Союзу й впродовж кількох останніх десятиліть ХХ століття були одним із визначальних факторів у світовій політиці. Оскільки ці ракети й нині залишаються на озброєнні Російської Федерації, то й у першій половині ХХІ століття вони відіграватимуть у планетарному масштабі таку ж ключову роль.

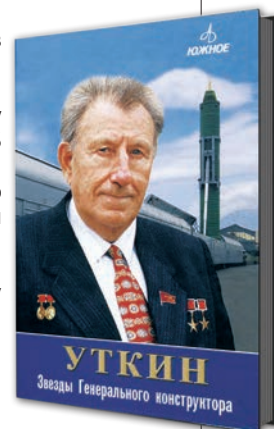
Спогадами про Володимира Уткіна поділився Леонід Кучма, який свого часу впродовж кількох років був

його першим заступником, а на посту Президента України (1994–2004 рр.) приділяв велику увагу проблемам збереження потенціалу вітчизняного ракетобудування. Леонід Данилович наголосив на необхідності розширення міжнародної кооперації в цій галузі, зокрема з підприємствами та організаціями Російської Федерації, щоб Україна була повноцінним учасником усього замкненого циклу створення ракетно-космічної техніки.

У виступах академіка НАН України Володимира Горбуліна, заступника генерального конструктора з науко-

вої і навчальної роботи КБ «Південне» Олександра Новикова, директора Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича академіка НАН України Валерія Скорохода та інших учасників зібрання було всебічно розглянуто внесок Володимира Уткіна у становлення й розвиток вітчизняного ракетобудування, зміцнення обороноздатності країни, показано його організаторський талант, далекоглядність ученого, здатність виконувати надскладні завдання. Яскравими штрихами доповнив портрет конструктора й ученого продемонстрований учасником засідання фільм про його життя та діяльність.

Завершився урочистий захід презентацією книжки про Володимира Федоровича «Звезды Генерального конструктора», підготовленою великим авторським колективом спеціально до ювілею. Ця фундаментальна праця, як одна з чергових акцій такого плану, свідчить про постійну увагу, котру в КБ «Південне» приділяють збереженню історії та традицій вітчизняного ракетобудування, відновленню престижу професії, необхідних для розроблення ракетно-космічної техніки.

Віха в науковій царині

Ідею започаткування **Всесвітнього дня науки** запропонували делегати Всесвітньої наукової конференції, яка відбулася 1999 року в Будапешті під патронатом ЮНЕСКО. На думку видатних учених, така дата в календарі сприятиме поліпшенню взаємодії суспільства й науки в розв'язанні актуальних проблем планетарного масштабу.

Підтримавши ініціативу учасників цього форуму, ЮНЕСКО 2001 року встановило нове свято, що офіційно отримало назву «Всесвітній день науки в ім'я миру і розвитку» і щорічно відзначається 10 листопада. До цієї дати приурочують «дні відкритих дверей», семінари, «круглі столи», тематичні виставки та інші заходи, що популяризують наукові знання, підкреслюють роль і користь науки в повсякденному житті, вплив новітніх технологій на суспільний розвиток.

Цього самого місяця відзначається ще одна знакова для української науки дата – 27 листопада виповнюється 95 років з часу заснування Української академії наук (нині – Національна академія наук України). Цього самого дня народився й майбутній президент НАН України Борис Патон, який очолює головну наукову установу України з 1962 року.

А День російської науки відзначається щорічно 8 лютого, коли Петро I підписав Указ про утворення Академії наук і мистецтв (нині Російська академія наук). Цікаво, що 1746 року її президентом призначили уродженця села Лемеші (Козелецький район Чернігівської області) Кирила Розумовського, коли тому було лише 18 років. А очолював він академію 52 роки. Це один із багатьох яскравих українських слідів, залишених на теренах світової науки.

О. М.